

**DA
AD**

Stichting Directe
Aansprakelijkstelling
aan Daders

JAAERVERSLAG 2021

**STICHTING
DIRECTE AANSPRAKELIJKSTELLING
AAN DADERS**

Stichting Directe Aansprakelijkstelling aan Daders

JAARVERSLAG 2021

Voorwoord **3**

Samenvatting **4**

Profiel van de Stichting **5**

Organisatie **7**

Terugblik 2021 **9**

Bijlage 1: Verhaalsactie en resultaat **11**

Bijlage 2: Juridische houdbaarheid standaardvergoedingen **13**

1. VOORWOORD.

Voor u ligt het jaarverslag 2021 van de Stichting Directe Aansprakelijkstelling aan Daders. Zoals bekend ziet de Stichting toe op zorgvuldige uitvoering van die aansprakelijkstelling buiten rechte door haar erkende uitvoerende organisaties¹. Het verslag laat de positieve ontwikkeling zien van het groeiend aantal slachtoffers van criminaliteit dat zijn schade vergoed heeft gekregen. Vergoed heeft kunnen krijgen door het mogelijk zijn van het direct daarvoor aansprakelijk stellen van de daders, zonder enige kosten voor het slachtoffer.

Met genoegen kan ik melden dat de opdracht aan de Stichting toezicht te houden op zorgvuldige uitvoering van de directe aansprakelijkstelling buiten rechte, niet geleid heeft tot groot ingrijpen, beter kwalificerend als 'bijsturen' en 'ondersteunen/adviseren'.

In het afgelopen jaar hebben we ons met de uitvoerende serviceorganisatie gefocust op verbetering van al bestaande processen en uitbreiding naar slachtoffers van nieuwe categorieën criminaliteit. Bij deze laatste gaat het om slachtoffers van agressie in de horeca, internetplichting en 'halers' van verdovende middelen op haventerreinen.

Knelpunt blijft helaas, ook weer in het verslagjaar, het tekort aan medewerking door de politie, noodzakelijk om bij de dader de schade te kunnen verhalen. Verbetering hiervan zal een hoofdissue zijn voor het komen jaar 2022.

Heinenoord, mei 2022
Mr. A.H. Westerman
Bestuurder/directeur

¹ Op dit moment werkt de Stichting samen met één uitvoerder, de Stichting Serviceorganisatie Directe Aansprakelijkstelling aan Daders (SODA, www.so-da.nl). Iedere organisatie die aan de kwaliteitseisen voldoet is welkom als deelnemer in de Stichting.

2. SAMENVATTING

Het doel van de stichting Directe Aansprakelijkstelling aan Daders (de Stichting) is primair plegers van criminaliteit civiel, buiten rechte en kosteloos aansprakelijk te *laten* stellen voor de schade die zij veroorzaken. Daarnaast te bevorderen met kwaliteitseisen en -waarborgen en periodieke toetsing daarvan dat de civiele aansprakelijkstelling op zorgvuldige en eenduidige wijze wordt uitgevoerd.

Voor de uitvoering werkt de Stichting samen met serviceorganisaties die als kwalitatief erkend deelnemer aan de Stichting verbonden zijn. Deze serviceorganisaties begeleiden ondernemers/benadeelden daadwerkelijk bij het beperken van hun schade als gevolg van criminaliteit. Op dit moment is één serviceorganisatie als deelnemer van de stichting erkend, de Serviceorganisatie Directe Aansprakelijkstelling (SODA).

Schadeverhaal langs deze procedure is geheel kosteloos voor benadeelden, ook wanneer een formele gerechtelijke procedure gestart moet worden. Alle kosten worden verhaald op de dader, proceskosten nimmer doorberekend aan benadeelde.

In het verslagjaar zien we een €-stijging van 30% daadwerkelijk verhaalde schade tot € 3,5 miljoen (zie tabel hieronder, cijfers afgerond)) bij een nagenoeg gelijkblijvend aantal verhaalsacties als het jaar ervoor, maar met 37% meer afgeronde verhaalsacties. Het aantal aangesloten ondernemers/benadeelden is in het verslagjaar gestegen met 12,5% tot 18.000.

Voor een uitsplitsing van de cijfers per operationele categorie benadeelden² van criminaliteit, zie **bijlage 1** bij dit verslag.

	AANTAL AANGESLOTEN ONDERNEMERS	AANTAL VERHAALSACTIES	AFGERONDE VERHAALSACTIES	TOTAAL VERHAALDE SCHADE
2021	18.000 	38.500 	18.050 	€ 3,5 MILJOEN
2020	16.000	38.300	13.200	€ 2,7 MILJOEN

Nieuw in het verslagjaar is de voorzichtig start met het direct aansprakelijk stellen van agressoren in de horeca, internetoplichters en 'halers' van verdovende middelen op haventerreinen. In alle categorieën geldt in principe een eigen standaard schadebedrag, de juridische houdbaarheid daarvan is weergegeven in **bijlage 2**.

² I.c. winkeliers (winkeldiefstal), verzekeraars (fraude), pomphouders (tanken zonder betalen), openbaar vervoer (agressie), opkopers (heling), horeca (agressie), cybercrime (internet-oplichting), havenbedrijven (halers verdovende middelen).

3. PROFIEL VAN DE STICHTING

De Stichting Directe Aansprakelijkstelling aan Daders (DAAD) is opgericht op 8 november 2012, mede gestimuleerd door het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC). Aanleiding was de wens naar een landelijke 'toezichthouder' om eenheid en kwaliteit te brengen in de diversiteit in de uitvoering van de civielrechtelijke aansprakelijkstelling bij op heterdaad betrapte winkeldieven en de communicatie met de overheid daarbij.

Daarnaast kreeg de Stichting opdracht tot het ontwerpen van een klachtenregeling rond de uitvoering van de directe aansprakelijkstelling met een onafhankelijke rol voor zichzelf daarbij. Hiertoe is een onafhankelijke klachtencommissie ingesteld als beroepsinstantie.

Het doel van de stichting Directe Aansprakelijkstelling aan Daders (de Stichting) is primair plegers van criminaliteit civiel aansprakelijk te laten stellen voor de schade die zij veroorzaken. Daarnaast te bevorderen met kwaliteitseisen en -waarborgen en periodieke toetsing daarvan dat de civiele aansprakelijkstelling op zorgvuldige en eenduidige wijze wordt uitgevoerd.

VISIE

De samenleving heeft behoefte aan het zo snel en effectief mogelijk kunnen verhalen van (im)materiële schade als gevolg van criminaliteit.

MISSIE

Plegers van criminaliteit (buitenrechtelijk) civiel aansprakelijk laten stellen voor de (im)materiële schade die zij veroorzaken en te zorgen dat deze aansprakelijkstelling op zorgvuldige wijze aan de slachtoffers ten goede komt en afgerond wordt.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

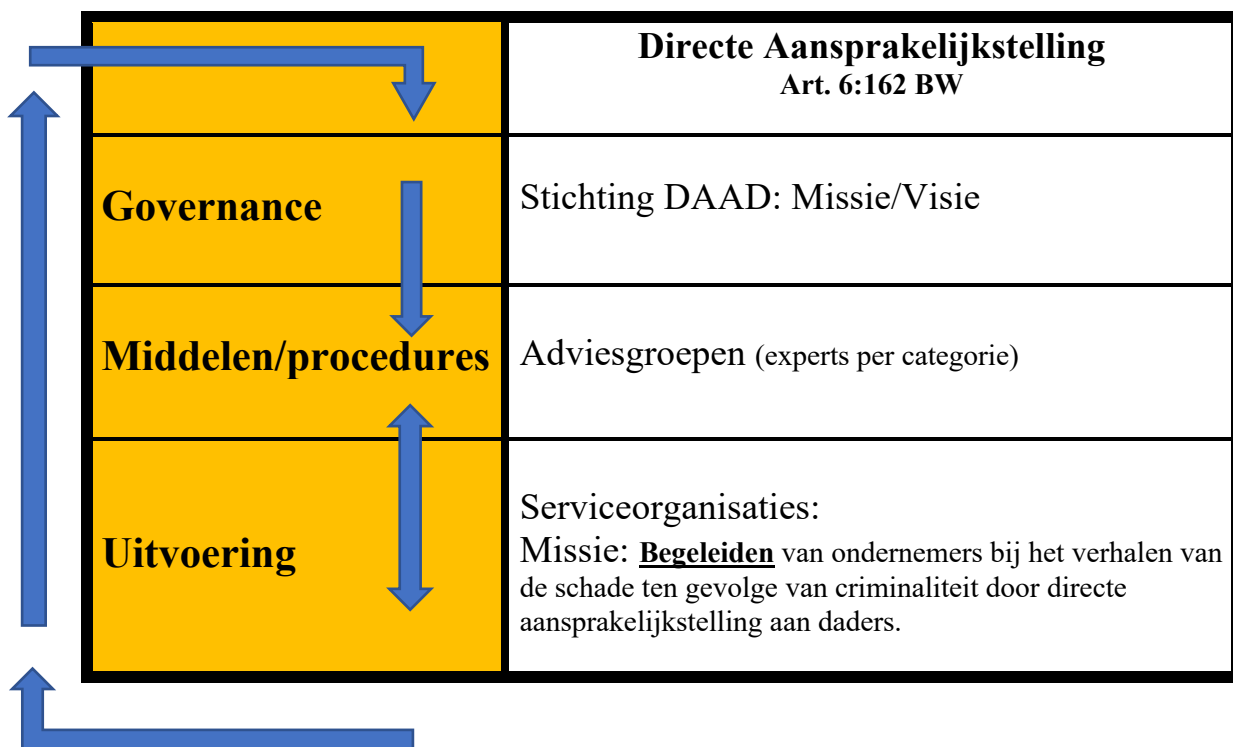
- a. het aantal categorieën aansprakelijkstellingen van plegers van criminaliteit ex artikel 6:162 BW de komende vijf jaar jaarlijks uitbreiden;
- b. per categorie aansprakelijkstellingen opstellen van een procedure voor een zorgvuldige civiele aansprakelijkstelling (de regelingen);
- c. het beheren, zo nodig vernieuwen en in de praktijk op naleving toetsen van kwaliteitscriteria voor de uitvoering van de regelingen door de serviceorganisaties;
- d. het laten vormgeven en laten bewaken van de juridische kaders waarbinnen de regelingen kunnen worden uitgevoerd;

- e. het bevorderen van deelname aan de Stichting van meerdere uitvoerende serviceorganisaties;
- f. in stand houden van een onafhankelijke klachtencommissie voor het behandelen van klachten over een mogelijk onzorgvuldige uitvoering van de regelingen;
- g. opstellen en verspreiden van informatie (communicatie) over de stichting en de civiele aansprakelijkstelling aan daders;
- h. uitvoerende serviceorganisaties adviseren en begeleiden in het wegnemen van knelpunten.

KERNWAARDEN

De uitgangspunten van de Stichting bij haar activiteiten zijn *betrokkenheid, integriteit, stabiliteit, respect en deskundigheid*.

AANPAK

Governance

De stichting geeft inhoud aan haar missie door plegers van criminaliteit civielrechtelijk en kosteloos ten behoeve van benadeelden voor deze 'onrechtmatige daad' aansprakelijk te *laten* stellen voor de schade die zij veroorzaakt hebben. In veel, zo niet bijna alle gevallen, zal hier sprake zijn van *privaat-publieke samenwerking* met politie en/of OM (pps). Juridisch zijn hier zowel civielrechtelijk als vanuit politie en justitie geen formele belemmeringen.

Middelen/procedures

Per nieuwe categorie criminaliteit die voor directe aansprakelijkstelling in aanmerking komt kunnen al dan niet permanente **Adviesgroepen** in samenwerking en met inbreng van ervaring en deskundigheid van de betrokken serviceorganisaties ingesteld worden. Taak is het ontwikkelen van en adviseren over procedures/werkwijzen en implementatie daarvan (commitment) en de communicatie bij de introductie van de aansprakelijkstelling. Kennisoverdracht en lobby zijn daarbij belangrijk.

Uitvoering

Serviceorganisaties zijn deelnemer van de Stichting, kennen een bestuur en een Raad van Toezicht en zijn de uitvoerende instanties van de diverse Regelingen voor directe aansprakelijkstelling. Zij voldoen aan kwaliteitscriteria die gekoppeld zijn aan erkenning door de Stichting. Op dit moment is er één erkende serviceorganisatie, de ServiceOrganisatie Directe Aansprakelijkstelling aan Daders (SODA).

SODA is een voortvarende, kwalitatieve en op innovatie gerichte organisatie en grondlegger (in 2005) van de directe aansprakelijkstelling. SODA is doende met het inrichten van een Raad van Toezicht.

Missie van de serviceorganisaties is het kosteloos *begeleiden* van ondernemers/slachtoffers bij het beperken van de schade als gevolg van criminaliteit. De werkwijze van aansprakelijkstelling per categorie criminaliteit ligt in beginsel in de lijn van de bij de ontwikkeling van de werkwijze betrokken Adviesgroep.

4. ORGANISATIE STICHTING

BESTUUR

Het bestuur van de Stichting bestaat uit een door de Raad van Toezicht benoemde bestuurder met als titel directeur, mr. A.H. Westerman.

Ook in 2021 zijn de activiteiten van de Stichting gefinancierd uit afdrachten van de deelnemende uitvoeringsorganisatie SODA.

RAAD VAN TOEZICHT

De Stichting heeft een Raad van Toezicht. Deze heeft tot taak toezicht te houden op het beleid en functievervulling van de directeur en op de algemene gang van zaken binnen de Stichting. Hij staat de directeur met raad terzijde. De voorzitter zal alleen benoemd kunnen worden na consultatie en zonder bezwaar van de minister van Justitie en Veiligheid. Per 31 december 2021 bestond de Raad van Toezicht uit:

Mr. B.J. Swagerman, voorzitter	(EU prosecutor)
Drs. A. Sonneschein	(Verbond van Verzekeraars)
Mw. Mr. K.M. van Doorne	(VNO-NCW/MKB)
Mw. Mr. E.G.M. Huyzer	(Korpsleiding politie, meelezend lid)

Secretariële ondersteuning: Mw. Mr. I.L. van Erpecum (Ministerie van JenV).

Per dezelfde datum is in voorbereiding de benoeming tot lid van de Raad van Toezicht van de heer **drs. E.H.A.J. Peters**, directeur Raad Nederlandse Detailhandel (RND). (Feitelijke benoeming per 17 januari 2022.)

De Raad is in het verslagjaar één keer bijeengewees, op 9 juli. Gesproken is over de samenstelling van de Raad, de gevolgen opheffing Detailhandel Nederland voor de Stichting, toekomstvisie en ambities van de Stichting, actualisering van diverse reglementen en de financiën.

KLACHTENCOMMISSIE

Stichting heeft een klachtenregeling ontworpen die voor alle betrokkenen openstaat. Klachtafhandeling verloopt primair bij de serviceorganisatie en indien ontevreden over afhandeling, is hoger beroep mogelijk bij onafhankelijke klachtencommissie van de Stichting. In het verslagjaar is éénmaal een klacht ingediend. Voordat de commissie bijeen kwam is de klacht door de serviceorganisatie naar tevredenheid afgehandeld en is de klacht ingetrokken.

De Klachtencommissie bestaat uit de heren drs. A.M. Volkers, voorzitter, en de leden prof. dr. H. ten Velde en mr. O.F.A.W. van Haperen.

Integriteit

Integriteit is een van de belangrijkste eigenschappen in het proces van directe aansprakelijkstelling. Het maken van de juiste keuzes vraagt om een open dialoog en een sfeer waarin mensen elkaar kunnen en durven aanspreken op onwenselijk gedrag. De Stichting fungeert als vraagbaak en klankbord in integriteitszaken voor de uitvoerende serviceorganisaties en hun medewerkers.

5. TERUGBLIK 2021

Het doel van de stichting Directe Aansprakelijkstelling aan Daders (de Stichting) is primair plegers van criminaliteit civiel, buiten rechte en kosteloos aansprakelijk te *laten* stellen voor de schade die zij veroorzaken. Daarnaast te bevorderen met kwaliteitseisen en -waarborgen en periodieke toetsing daarvan dat de civiele aansprakelijkstelling op zorgvuldige en eenduidige wijze wordt uitgevoerd.

Voor de uitvoering werkt de Stichting samen met serviceorganisatie(s) die als kwalitatief erkend deelnemer aan de Stichting verbonden zijn. Deze serviceorganisaties begeleiden ondernemers/benadeelden daadwerkelijk bij het beperken van hun schade als gevolg van criminaliteit. Op dit moment is één serviceorganisatie als deelnemer van de stichting erkend, de Serviceorganisatie Directe Aansprakelijkstelling (SODA).

De activiteiten van de directie zijn met bijbehorende in- en externe overleggen in 2021 gericht geweest op:

- Toezicht op en ondersteuning van de uitvoeringsorganisaties i.c. SODA; daar waar uitvoeringsprocessen op een aantal punten vast- of verkeerd lopen, kan de bron hiervan gevonden worden in een tekort aan aandacht bij de politie voor slachtoffers van criminaliteit. Vanuit de Stichting is op deze punten bijsturend en ondersteunend/adviserend opgetreden.
- Stimuleren uitbreiding van de aansprakelijkstellingen bij andere delicten. In het verslagjaar is voorzichtig gestart met het direct aansprakelijk stellen van agressoren in de horeca, internetoplichters en 'halers' van verdovende middelen op haventerreinen.
- Het actueel houden van de kwaliteitseisen;
- Het opmaken van het jaarverslag en jaarrekening 2020.

Directe aansprakelijkstelling 2021 in cijfers

	AANTAL AANGESLOTEN ONDERNEMERS	AANTAL VERHAALSACTIES	AFGERONDE VERHAALSACTIES	TOTAAL VERHAALDE SCHADE
2021	18.000 	38.500 	18.050 	€ 3,5 MILJOEN
2020	16.000	38.300	13.200	€ 2,7 MILJOEN

In het verslagjaar zien we een €-stijging van 30% daadwerkelijk verhaalde schade tot

€ 3,5 miljoen (zie tabel, cijfers afgerond) bij een nagenoeg gelijkblijvend aantal verhaalsacties als het jaar ervoor, maar met 37% meer afgeronde verhaalsacties. Het aantal aangesloten ondernemers/benadeelden is in het verslagjaar gestegen met 12,5% tot 18.000.

Voor een uitsplitsing van de cijfers per operationele categorie benadeelden³ van criminaliteit, zie **bijlage 1** bij dit verslag.

Nieuw in het verslagjaar is de voorzichtig start met het direct aansprakelijk stellen van agressoren in de horeca, internetoplichters en 'halers' van verdovende middelen op haventerreinen. In alle categorieën geldt in principe een eigen standaard schadebedrag, de juridische houdbaarheid daarvan is weergegeven in **bijlage 2**.

Knelpunt blijft helaas, ook weer in het verslagjaar, het tekort aan medewerking door de politie, noodzakelijk om bij de dader de schade te kunnen verhalen. Verbetering hiervan zal een hoofdissue zijn voor het komen jaar 2022.

³ I.c. winkeliers (winkeldiefstal), verzekeraars (fraude), pomphouders (tanken zonder betalen), openbaar vervoer (agressie), opkopers (heling), horeca (agressie), cybercrime (internet-oplichting), havenbedrijven (halers verdovende middelen).

Zie voor **nadere informatie** over werkwijze en communicatie de website van de uitvoerende serviceorganisatie **SODA**:
www.so-da.nl

BIJLAGE 1.

2021 DIRECTE AANSPRAKELIJKSTELLING AAN DADERS VERHAALSACTIES & RESULTAAT

Winkeliers (diefstal):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaalsacties	Afgerond Verhaalsacties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	€181	17.059	9.962	21.920	9.778	44,6%	€ 1 753.439	
2020	€181	15539	8937	23 799	9572	40,2%	€ 1 486 478	1486 dossiers (6,2%) worden nog betaald via betalingsregeling

Verzekeraars (fraude):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaalsacties	Afgerond Verhaalsacties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	€ 101 / € 191 / €532	190	190	996	802	80,5%	€ 1.069.871	
2020	€532	140	140	949	359	37,8%	€ 835 540	223 dossiers (25%) worden betaald via betalingsregeling

Pomphouders (tanken zonder betalen):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaalsacties	Afgerond Verhaalsacties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	€ 131 + tankbon	509	509	15.477	7.432	48,0%	€ 624 319	
2020	€ 131 + tankbon	451	450	13440	6608	49,2%	€ 348 563	1114 dossiers (8,3%) worden nog betaald via betalingsregeling

Openbaar Vervoer (agressie):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaalsacties	Afgerond Verhaalsacties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
	€ 313			103	32	31,1%	€ 12.220	

2021		Qbuzz, Keolis & Connexion	Qbuzz, Keolis & Connexion					
2020	€ 313	Qbuzz, Keolis & Connexion	Qbuzz, Keolis & Connexion	79	20	25,3%	€ 1565	13 dossiers (16,5%) worden nog betaald via betalingsregeling

Opkopers (Heling):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaals-acties	Afgerond Verhaals-acties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	€ 206	149	Nvt cessie per dossier	2	6	300,0%	€ 2.002	
2020	€ 206	143	Nvt cessie per dossier	9	1	11,1%	€ 3.692	1 dossiers (11,1%) worden nog betaald via betalingsregeling

Horeca (wangedrag):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaals-acties	Afgerond Verhaals-acties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	€ 201	37	Nvt	1	1	100,0%	€ 679	
2020	--	--	--	--	--	--	--	--

Cybercrime (internetoplichting):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaals-acties	Afgerond Verhaals-acties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	€ 183	187	187	26	1	14%	€ 8.885	
2020	--	--	--	--	--	--	--	--

Havenbedrijven (halers verdovende middelen):

	Standaard schade	Aantal Aangeslotenen	Aantal Cessies	Aantal Verhaals-acties	Afgerond Verhaals-acties	= %	Totale Verhaalde Schade	Opmerking
2021	--	1	1	2	0	n/a	--	
2020	--	--	--	--	--	--	--	--

BIJLAGE 2.

STANDAARD SCHADEVERGOEDINGSBEDRAGEN

JURIDISCHE HOUDBAARHEID

Uitgangspunt in het civiele recht is de vergoeding van de daadwerkelijk geleden schade (Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-II 2013/32). Dit wordt de **concrete** schadeberekening genoemd.

Hier wordt een uitzondering op gemaakt voor en door de **abstracte** (of objectieve) schadeberekening. Wanneer de daadwerkelijke kosten (schade) niet of niet eenvoudig zijn vast te stellen, kunnen deze ex artikel 6.97 BW door de rechter worden begroot (geschat). Hij houdt niet zozeer rekening met de bijzonderheden van het desbetreffende geval en met de subjectieve omstandigheden waarin de benadeelde zich bevindt, maar gaat hij na hoe groot in het algemeen de schade is van een schuldeiser die in een gelijksoortige positie verkeert als eiser in het geding.

Dubbele redelijkheidstoets

Het vaststellen van standaard immateriële schadebedragen ten behoeve van directe aansprakelijkstelling aan daders van criminaliteit betreft een schatting met als criterium de zogenaamde “dubbele redelijkheidstoets” (artikel 6:96 BW): deze toets is een vereiste én toegepaste basis bij het vaststellen en gebruik van de standaard immateriële schadebedragen:

1. in de gegeven omstandigheden de kosten redelijk zijn en
2. de verrichte werkzaamheden redelijkerwijs noodzakelijk waren om schadevergoeding te verkrijgen (welk oordeel mede te baseren is op de MvA II, Parl. Gesch. 6, p.337).

De redelijkheid van de kosten (criterium 1)

Anders dan in strafrechtelijk verband, waar de rechter in de strafmaat allerlei omgevingsfactoren, waaronder de persoonlijke omstandigheden van de dader kan meewegen, is hier aan de orde de omvang van de door de benadeelde geleden indirecte schade: schade in zijn vermogen.

De grondslag voor verhaal van schade is 6:162 BW:

“1. Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden”.

Volgens artikel 6:96 BW valt onder vermogensschade ook indirecte schade:

“de redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid” (lid 2 sub b) en *“redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte”* (lid 2 sub c). De “sub b”-schade is de schade door de tijd die benadeelden kwijt zijn aan het aanhouden en het vasthouden van de verdachte.

Beide schadecomponenten kunnen worden gekwalificeerd als indirecte schade.

Wij laten plegers van criminaliteit die op heterdaad zijn betrapt civiel aansprakelijk stellen door middel van collectieve actie voor aangesloten ondernemers. Vanuit dit gegeven is het standaardbedrag vastgesteld. Hier is gekozen voor de abstracte schadeberekening, immers de schade van de individuele benadeelde wordt algemeen gemaakt, zoveel als mogelijk geobjectiveerd. Het wordt begroot op een schadebedrag dat in het algemeen de schade is van een benadeelde die in een gelijksoortige positie verkeert.

Grondslag voor deze schadeberekening geeft artikel 6:97 BW. Dit artikel bepaalt:

“De rechter begroot de schade op de wijze die het meest met de aard ervan in overeenstemming is. Kan de omvang van de schade niet nauwkeurig worden vastgesteld, dan wordt zij geschat.”

De proportionaliteit van het standaardbedrag in relatie tot het gepleegde feit (criterium 2)

Hier komt in beeld de proportionaliteit van (de omvang van) de schade (als standaardbedrag), zijn de werkzaamheden redelijkerwijs noodzakelijk om het gewenste resultaat te bereiken?